

Блажівська Мар'яна Анатоліївна,
аспірантка кафедри державного управління,
Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Львів
ORCID 0000-0001-5573-7577

УДК 35207:342.722(477)(045)

doi: 10.34213/tp.20.01.22

ОСОБЛИВОСТІ УПРОВАДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Проаналізовано змістове наповнення: поняття і сутності децентралізації публічної влади; стратегічного напрямку сучасної муніципальної реформи. Запропоновано шляхи щодо зміцнення інституту місцевого самоврядування та розширення прав і можливостей територіальних громад, регіонів у цілому, а також реформування органів публічної влади на місцях. Вказано, що умови регіонального розвитку в Україні в останнє десятиліття суттєво змінилися, і це викликало необхідність розроблення нової регіональної політики, децентралізації, підвищення конкурентоспроможності адміністративно-територіальних одиниць базового рівня – територіальних громад, розкрито зміст публічно-управлінських механізмів їхнього розвитку, обґрунтовано причини деструктивного впливу на цей процес, запропоновано можливі шляхи вирішення актуальних проблем.

Ключові слова: децентралізація, деконцентрація, місцеве самоврядування, територіальна громада, муніципальна реформа, інституційно-правовий механізм розвитку територіальних громад, стратегія розвитку.

Постановка проблеми. Процес глобалізації світової економіки вводить нові закономірності та змінює рівні відповідальності за місцевий розвиток. Глобалізація світової економіки сприяє посиленню ролі громад в економічному розвитку локальних територій та країни. Наше суспільство вже усвідомлює, що розвиток України залежить від можливості та зацікавленості громад займатися місцевим розвитком. Завершення процесів децентралізації та реформ самоврядування, практична реалізація принципу повсюдності місцевого самоврядування покладе на лідерів громад інший рівень відповідальності за розвиток. Територіальні громади мають перетворитися з об'єкта на суб'єкт управління і самостійно забезпечувати свою спроможність. Територіальні громади відповідатимуть за планування свого розвитку, за економічне майбутнє та добробут [5].

Реформа з децентралізації викликала майже тектонічні зміни в українському суспільстві, в органах державного управління, у місцевому самоврядуванні. З 2014 р. – з часу ухвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні – було створено значну законодавчу базу для проведення широкомасштабної реформи місцевого самоврядування, напрацьовано чималий досвід [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розмежування функцій між органами державної влади та місцевого самоврядування в Україні присвятили свої праці О. Рябченко, О. Батанов, В. Карпенко; проблеми законодавчого забезпечення такого розмежування вивчали В. Кравченко, М. Пітцик; необхідність адміністративної реформи обстоювалося у працях О. Томкіної, М. Орзих та ін. Зокрема, З. Верналій, С. Біла, О. Жук, М. Кушнір, М. Долішній, Д. Норт, В. Шевченко у своїх працях досліджували питання інституційного забезпечення та проблем розвитку територіальних громад.

© Блажівська М. А., 2020

Проте питання щодо упровадження публічних механізмів забезпечення розвитку територіальних громад з огляду на законодавче забезпечення та практику функціонування інституту місцевого самоврядування досі не врегульовано, зокрема у правовій, територіальній, організаційній, матеріально-фінансовій частинах.

Сьогодні не можна оцінити стан наукового розроблення проблематики сталого розвитку територіальних громад у нашій державі як задовільний. Насамперед це підтверджує той факт, що базові принципи сталого розвитку досі не імплементовано до українського законодавства, відсутні (або нерезультативні) стратегії, концепції, проекти в галузі забезпечення стану сталого розвитку територіальних громад населених пунктів і держави в цілому. Більшість науковців звертає увагу на недостатню увагу державної влади та неефективність засад функціонування системи органів публічного управління та адміністрування на місцевому рівні

Метою статті є узагальнення концептуальних засад публічно-управлінських механізмів сталого розвитку для подальшого запровадження їх у контексті децентралізації органів влади та об'єднання територіальних громад. Виходячи з наведеної мети, завданнями дослідження виступають: визначення сутності різних видів публічно-управлінських механізмів розвитку об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ); виявлення проблем, що існують, та можливих шляхів оптимізації процесу розвитку.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація економіки та зростання інтернаціоналізації буття змінили ролі основних учасників ринку, перерозподілили відповідальності держави, регіонів та громад за економічний розвиток на місцях. Забезпечення позитивного тренду місцевого розвитку стає дедалі більш технологічним і складним. Роль держави як головного гравця в місцевій економіці зменшилась. Тепер суб'єктами міжнародних економічних відносин найчастіше виступають окремі підприємства, регіони та територіальні громади. Ті органи місцевої влади, які прагнуть поліпшити добробут своїх громад, сьогодні чітко розуміють, що задля досягнення успіху їхні зусилля повинні бути більш продуманими, стратегічними, планованими, амбітними та інноваційними.

Невеликий та недостатньо успішний досвід України щодо децентралізації та демократизації державної влади свідчить про необхідність постійної підтримки місцевого самоврядування з боку держави та створення нею умов для сталого розвитку територіальних громад. Однією з таких умов є зміцнення їхньої дієздатності та самодостатності, зокрема завдяки добровільному об'єднанню з метою ефективнішого використання територіального потенціалу, а також інвестицій держави [6]. Утім успішність цих процесів має низький відсоток через низку об'єктивних (слабке нормативно-правове поле, різний територіальний потенціал) і суб'єктивних (громадянський рівень розвитку громади, лідерський потенціал місцевої еліти) причин.

Процеси реформування всієї системи публічного управління, що наразі тривають в Україні, передбачають дедалі активніше залучення широких верств суспільства до управління розвитком своїх громад. Цього вимагають і такі явища, як становлення інститутів громадянського суспільства, оптимізація системи місцевого самоврядування, зміни на регіональному рівні управління тощо.

Головні напрями реформ в Україні передбачають децентралізацію публічного управління, що включає утворення та розвиток спроможних територіальних громад. Залишаються актуальними головні завдання реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (інформаційно-роз'яснювальна робота; методичне забезпечення формування спроможних, самодостатніх територіальних громад та уніфікація і стандартизація адміністративних та соціальних послуг, що надаються органами влади, відповідно до принципу максимальної доступності їх для споживачів) [10].

Однією з провідних тенденцій сучасності є активізація процесів добровільного об'єднання територіальних громад. Саме нові, потужні та спроможні громади створюють нову реальність та майбутнє держави. У цих умовах активна громадськість, а особливо депутати новоутворених об'єднаних громад, мають не тільки бути досить обізнаними в конкретних нормах окремих законів, що регулюють власне процеси залучення активістів, а розуміти всю філософію змін системи місцевого самоврядування в Україні, що зорієнтована на людину, передбачає участь мешканців як у поточних процесах управління ОТГ, так і в більш конкретних аспектах її розвитку – бюджеті участі та стратегічному плануванні розвитку ОТГ.

Згідно з Законом України “Про добровільне об'єднання територіальних громад” [6] спроможними, самодостатніми ОТГ сіл, селищ, міст вважаються такі, які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування (далі – ОМС) забезпечити належний рівень надання послуг з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Отже, встановлено певні ресурсні обмеження щодо формування ОТГ, які відповідають положенням Європейської хартії місцевого самоврядування, згідно з якими “органи місцевого самоврядування повинні мати власні фінансові ресурси та приводити наявні ресурси у відповідність до реального зростання вартості виконуваних ними завдань” [7].

Реформа децентралізації, яку було розпочато в 2014 р., триває вже п'ятий рік і за цей час дала певні результати. Станом на 01.05.2019 р. створено 899 ОТГ в Україні (рис. 1). Темп утворення нових ОТГ у 2018 р. є доволі непоганим порівняно з попереднім, адже за цей період було утворено 141 ОТГ, а вже за п'ять місяців 2019 р. – 93 нові ОТГ. Тому варто розраховувати на те, що за підсумками 2019 р. приріст створення нових ОТГ виявиться значно вищим. Варто звернути увагу на той факт, що зі зростанням кількості ОТГ відповідно зростає і чисельність населення, яке проживає на їхній території. Станом на 01.05.2019 р. чисельність населення, яке проживає на територіях ОТГ, становить 9,5 млн осіб, або 27,0 % від загальної чисельності населення в Україні (рис. 2). Отже, реформа децентралізації стає все більш охоплюючою, а від результатів її реалізації залежить добробут чверті населення країни. Це створює додаткову відповідальність як для вищих органів влади, котрі реалізують реформу, так і для новостворених місцевих рад та інших органів самоврядування в новостворених ОТГ.

24 райони в Україні повністю покриті ОТГ. З них по чотири райони – у Дніпропетровській, Запорізькій та Хмельницькій областях. Ще 165 районів покриті ОТГ на 50 % і більше. Менше 50 % мають покриття ОТГ 198 районів. А от у 78 районах досі не створено жодної об'єднаної громади. Найбільше

таких районів у таких областях: Харківській – 12, Одеській – 10, Київській – 9, Кіровоградській – 9, Вінницькій – 6, Херсонській – 5, Донецькій – 5, Закарпатській – 4, Львівській – 4. Загалом поза процесами формування спроможних громад залишаються 6 389 місцевих рад. Рейтинг областей щодо формування спроможних громад очолили Житомирська, Дніпропетровська, Хмельницька, Чернігівська та Запорізька області. На останніх позиціях рейтингу – Кіровоградська, Закарпатська, Вінницька, Київська, Львівська області. Тільки вісім областей мають затверджені перспективні плани формування територій громад, які покривають 100 % їхньої території. Однак і ці плани потребують коригування.

Фінансові ресурси ОТГ складаються з власних доходів і коштів, переданих із державного бюджету. Власні доходи ОТГ 2018 р. зросли на 62,1 % (до 20,9 млрд грн) порівняно з 2017 р. (для порівняння показників порівняння здійснено лише щодо 665 ОТГ, які функціонували в 2017–2018 рр., виходячи з наявних даних, без ОТГ, які почали функціонувати 2018 р.). Власні доходи включають: відрахування від загальнодержавних податків і зборів (податку з доходів фізичних осіб (надходження від якого забезпечують майже 57 % усіх власних доходів ОТГ), акцизів, рентних платежів та ін.), надходження від місцевих податків і зборів (єдиного податку, податку на майно, плати за землю, туристичного збору тощо) та інші надходження (штрафи, кошти від відчуження комунального майна, гранти та ін.).

Додаткові ресурси ОТГ очікуються також від скорочення адміністративних витрат на утримання апаратів маонаселених сільських рад (сьогодні середня чисельність працівників сільських рад навіть найменших громад складає не менше трьох осіб, на оплату праці яких лише за обов'язковими виплатами необхідно не менше 120 тис грн на рік, тобто при об'єднанні, наприклад, п'яти сільських рад вивільнення ресурсу складе не менш 0,5 млн грн, які може бути спрямовано на здійснення видатків на виконання власних повноважень громади) [4].

Одночасно з формуванням дієвого законодавчого поля відбувалось удосконалення інституційного забезпечення проведення реформи. Зокрема, було здійснено таке: визначено центральний орган виконавчої влади, відповідальний за проведення реформи, – Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (Мінрегіон), а також куратора реформи децентралізації – віце-прем'єр-міністра України – міністра Мінрегіону; створено Цільову команду реформ із питань децентралізації, місцевого самоврядування та регіональної політики при Мінрегіоні України, до складу якої увійшли українські, польські фахівці, експерти від Ради Європи і Європейського Союзу, представники від всеукраїнських асоціацій ОМС; створено Конституційну комісію як спеціальний допоміжний орган при Президенті України, яка підготувала проект змін до Конституції України щодо децентралізації влади. Прийняття цих змін формує правову основу для прийняття низки законодавчих актів щодо надання права районним і обласним радам утворювати власні виконавчі органи, розмежування повноважень місцевого самоврядування та виконавчої влади тощо; створено Міжвідомчу координаційну комісію з питань регіонального розвитку, яка має стати інституційним майданчиком для координації дій органів виконавчої влади й ОМС у процесі формування та реалізації державної регіональної політики шляхом розроблення пропозицій щодо забезпечення взаємозв'язку

та узгодженості довгострокових стратегій, планів і програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівні; створено Регіональні офіси з питань упровадження реформ у сфері місцевого самоврядування, децентралізації повноважень органів виконавчої влади, які мають стати “містком” між центральною та місцевою владою у ході проведення реформи, надавати організаційну, консультативну, інформаційну допомогу місцевим органам влади, здійснювати моніторинг упровадження реформ на регіональному рівні.

Важливим компонентом механізму управління громадою є знаходження способів зацікавлення інвесторів до співпраці в рамках проектів сприяння її розвитку, нарощування обсягів підприємницької активності, у т. ч. зростання числа підприємців-початківців, розвиток стратегічних для громади сфер. Розроблена методика оцінювання залучення інвестицій охоплює лише деякі економічні показники, тоді як практично поза увагою залишаються розвиток інфраструктури, людського капіталу, підприємництва, соціальної сфери, природно-екологічного потенціалу території та ефективність управління ним з боку органів влади всіх рівнів.

У сфері залучення інвестицій: розроблено стратегію розвитку громади з визначенням напрямів та механізмів інвестиційної діяльності, створення муніципальних фінансових, страхових, інвестиційних структур.

Підприємницька активність проявляється: у сприянні розвитку освіти “протягом життя”, поліпшенні кваліфікації людських ресурсів та їхньої адаптивності до мінливих умов, у т. ч. бізнесової, маркетингової та управлінської діяльності; сприянні розвитку сфери послуг, у т. ч. для бізнесу; підтримці діяльності місцевих громадських організацій, асоціацій та об’єднань та міжмуніципального та міждержавного співробітництва; створенні експертних та консультаційних служб і центрів; сприянні розробленню, оформленню та поданню проектів суб’єктів малого підприємництва з метою фінансування національними та міжнародними фондами розвитку місцевої інфраструктури; удосконаленні інформаційного забезпечення діяльності громади; підтримці інновацій, знань і прикладних досліджень; реалізації податкового стимулювання.

Підвищення конкурентоспроможності території сприяє: зростанню конкурентоспроможності місцевої продукції та суб’єктів господарювання, зареєстрованих та розміщених на території; розвитку локальної економіки; зростанню життєвого рівня членів громади; зростанню соціально-еколого-економічного потенціалу території; реалізації цілей муніципалітетів силами комерційних структур (наприклад, у Великобританії діють комунальні банки, кредитні спілки, будівельні компанії тощо, що обслуговують інтереси територіальних громад; діє широка європейська практика надання комунальних послуг приватними структурами, зокрема водопостачання, управління відходами, охороною здоров’я, освітою, громадським транспортом тощо); розвитку рівня освіти та механізмів передачі знань, формування засад носферного розвитку та необхідності інтеграції програм середніх шкіл, професійних та навчальних закладів та закладів вищої освіти.

Розвиток стратегічних сфер проявляється в такому: підтримці місцевих ініціатив із соціального підприємництва та заходів із корпоративної соціальної відповідальності й диверсифікації економічної діяльності, створення нових робочих місць; сприянні розвитку кластерної організації; створенні спеціальних інститутів для досягнення спільних цілей розвитку (наприклад,

у Румунії діє система міжмуніципального співробітництва для розвитку інфраструктури та реалізації діяльності аварійно-рятувальних служб); випуску муніципальних цінних паперів із метою мобілізації коштів та реалізації місцевих інвестиційних програм; створенні умов розвитку соціальних та екологічних видів діяльності; сприянні підвищенню рівня духовної культури, профілактиці здоров'я та самореалізації населення та підвищенню рівня екологічної безпеки території; механізмах, що спрямовані на взаємоузгодження, урахування інтересів органів державної влади, місцевого самоврядування та жителів ОТГ; забезпеченні системи відповідальності перед громадою за прийняті рішення та вжиті заходи.

Формування й застосування на практиці ефективних механізмів управління ОТГ дає змогу забезпечити кардинальні зміни рівня конкурентоспроможності територій. Значна увага при цьому повинна зосереджуватися на розвитку рівня освіти та механізмів передачі знань, формуванні засад нооферного розвитку та необхідності інтеграції програм середніх шкіл, професійних навчальних закладів та закладів вищої освіти.

Місцеві влади повинні глибоко розуміти особливості динаміки місцевого економічного розвитку, володіти необхідними знаннями, інформацією, навичками та досвідом, щоб забезпечити більшу конкурентоспроможність своїх громад у складному світі нових реалій. Вони не можуть сьогодні чекати рішень “згори”, а повинні самостійно розв'язувати свої питання місцевого розвитку – створення нових робочих місць, збільшення зайнятості населення, залучення інвестицій, зростання доходів місцевих бюджетів, покращання якості життя, розвиток благоустрою та інфраструктури [5].

Залучення різних суб'єктів місцевого розвитку до процесу стратегічного планування структурує й організовує територіальну громаду. У процесі спільного обговорення загальних проблем і роботи над пошуком шляхів розв'язання їх люди й організації починають краще розуміти одне одного. З'являється можливість зіставлення та узгодження своїх інтересів з інтересами інших груп і територіальної громади в цілому. За рахунок цього відбувається консолідація активної частини територіальної громади на основі усвідомлення загальних інтересів, у людей з'являються нові зацікавленості й можливості [1].

Згідно з Методикою формування спроможних територіальних громад, функції з розроблення проекту перспективного плану відповідно до означеної Методики здійснюють уповноважені облдержадміністрацією посадові особи, які проводять консультації з уповноваженими представниками ОМС та їхніх асоціацій, а також суб'єктами господарювання та їхніми громадськими об'єднаннями [7].

Слід зазначити, що затвердження перспективного плану не є догмою та не спричиняє автоматичне об'єднання громад, бо він є, по суті, “дорожньою картою” модернізації територіальної організації системи місцевого самоврядування, її первинного суб'єкта – територіальної громади.

Дорожнє картування – це бізнес-інструмент стратегічного планування, за допомогою якого відбувається безпосередній перехід від уявлення про будь-яку управлінську ситуацію та можливі шляхи досягнення її мети до конкретних кроків щодо її реалізації [11, с. 12]. За допомогою цього методу може бути представлено розвиток будь-якого об'єкта: продукту, технології, компанії, адміністративно-територіальної одиниці, галузі, країни тощо.

Загалом його застосування є доцільним, коли стратегічні результати дій, що плануються, не є очевидними.

Зазвичай основною метою розроблення дорожньої карти є допомога у вирішенні управлінських питань прогнозування та оптимізації потреб і технологій, необхідних для досягнення поставлених цілей, а також створення механізму для координування цього процесу. Особливої важливості застосування дорожніх карт набуває у сферах функціонування складних систем [11].

Технологія SMART-цілепокладання потребує враховувати актуальність визначеного завдання, спосіб досягнення мети і конкретність. Тобто у процесі формулювання не можна використовувати глобальність і невизначеність. Конкретизація дозволить виміряти проміжні досягнення (за умови встановлення чітких одиниць виміру), які можуть змінюватися за різних обставин і бути наближеними до кінцевої мети.

Проблеми, що перешкоджають просуванню реформи децентралізації та розвитку ОТГ, умовно можна поділити на законодавчі та внутрішні. Для формування спроможних громад на рівні можновладців потребують урегулювання (через прийняття відповідних законів) питання, що стосуються: адміністративно-територіального устрою (зокрема, порядку утворення та ліквідації адміністративно-територіальних одиниць, встановлення і зміни їхніх меж тощо); служби в ОМС (ідеться про надання ОМС більшої автономії у визначенні умов оплати праці для залучення до ОМС професійних кадрів); містобудівної діяльності (у частині просторового планування в ОТГ, зокрема щодо можливості ОТГ розпоряджатися землями, які перебувають на її території, за межами населених пунктів); добровільного об'єднання територіальних громад (зокрема, удосконалення процедури затвердження перспективних планів формування територіальних громад і надання права затверджувати їх виключно Кабінетом Міністрів України, а не облрадам, на рівні яких лобіюють свої інтереси місцеві олігархи, створюючи ОТГ "під себе").

Серед перешкод розвитку ОТГ внутрішнього характеру домінують: нестача фінансових ресурсів, брак кваліфікованих кадрів, міграція мешканців ОТГ за її межі, неофіційна зайнятість, низька активність жителів у вирішенні питань функціонування громади та ін. Також слід врахувати недореформований освітній сектор та сектор охорони здоров'я – багато нагальних проблем у цих сферах лягли на плечі ОТГ.

Для вирішення проблемних питань та забезпечення успішної реалізації процесу подальшого формування ОТГ необхідно:

- доопрацювати і внести зміни до перспективних планів формування територій громад для кожного регіону на основі положень Методики формування спроможних територіальних громад; встановити терміни доопрацювання перспективних планів та відповідальність обласних державних адміністрацій;
- законодавчо врегулювати питання виконання районними радами визначених законом повноважень у районах, територія яких повністю або частково охоплена створеними ОТГ;
- унормувати питання оптимізації структури та чисельності працівників районних державних адміністрацій у районах, територія яких повністю або частково охоплена створеними ОТГ;
- опрацювати питання вдосконалення механізму державної фінансової підтримки добровільного об'єднання територіальних громад та забезпечення стабільних джерел такої підтримки [9].

Завершення процесів реформування самоврядування та децентралізації означатиме для громад нові можливості врядування та впливу, оскільки практична реалізація принципу повсюдності місцевого самоврядування покладе на лідерів громад інший рівень відповідальності за свій розвиток. Якщо до цього часу юрисдикція громад не виходила за межі населених пунктів (в Україні лише близько 4 % земельних ресурсів перебувало під забудовою, читай у населених пунктах), то тепер юрисдикція громад поширюватиметься практично на майже 100 % території держави. Тепер від того, якими будуть плани розвитку громад та як вони виконуватимуться, залежатиме обсяг бюджетів громад і, як наслідок, якість життя громадян [5].

Продовження запровадження політики децентралізації управління має стати дієвим фактором стабілізації соціально-економічної ситуації, подолання суперечностей між різними рівнями влади, сприяти підвищенню ефективності використання бюджетних коштів на всіх рівнях управління.

Головні завдання децентралізації на середньострокову перспективу полягають у завершенні формування спроможних територіальних громад на всій території країни, посиленні інституційної та ресурсної спроможності громад, запровадженні стратегічного планування розвитку ОТГ, розбудові інфраструктури громад, підвищенні якості надання всього спектра публічних послуг населенню.

Подальша децентралізація, економічні наслідки добровільного об'єднання територіальних громад та, зрештою, очікувана адміністративно-територіальна реформа однозначно приведуть до зростання економічної могутності міст та ролі їх у розвитку регіонів та країни. Тому містам уже сьогодні варто готуватися до своєї " нової ролі " – локомотивів розвитку регіонів та країни.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Активізація сучасних механізмів управління розвитком ОТГ дозволить забезпечити загальнодержавний ефект в економічній, екологічній та соціальній сферах. На першочергову увагу при виборі ефективних механізмів управління розвитком громади заслуговують сфери залучення інвестицій, активізація активності підприємців, розвиток стратегічних сфер громад та підвищення їхньої конкурентоспроможності. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі вбачаємо у формуванні моделі управління сучасним розвитком ОТГ з урахуванням ефективних заходів вирішення проблем, що існують.

Список використаних джерел

1. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі : навч. посіб. / О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук та ін. Київ, 2017. 129 с.
2. Заблудська І. В. Дорожня карта як інструмент стратегічного планування розвитку новоутворених (об'єднаних) територіальних громад. *Стратегія економічного розвитку України*. 2019. № 44. С. 27–39.
3. Клейтон Э. Технологические дорожные карты: инструменты для развития. *Форсайт*. 2008. № 3 (7). С. 68–74.
4. Ольшанський О. В. Об'єднання територіальних громад як механізм забезпечення їх ресурсної спроможності. *Регіональне управління та місцеве самоврядування. Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 2 (48). С. 92–99.
5. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад : навч. посіб. для посадових осіб місц. самоврядування / Асоціація міст України. Київ : ВІ ЕН ЕЙ, 2015. 256 с.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. *Офіц. вісн. України*. 2015. № 18. Ст. 471.

7. Про затвердження Методики формування спроможної територіальної громади : Постанова КМУ від 08.04.2015 р. № 214 (зі змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p> (дата звернення: 24.10.2019).

8. Успішна територіальна громада: будуємо разом / Бриль М., Врублевський О., Данчева та ін. Харків : Фактор, 2018. 128 с.

9. Формування об'єднаних територіальних громад: стан, проблемні питання та шляхи їх вирішення. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/terutor_gromad-86ead.pdf (дата звернення: 24.10.2019).

10. Черчатий О. І. Механізми правової спроможності територіальних громад: досвід Полтавщини. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. № 3 (34). С. 159–164.

11. Marie L. Garcia and Olin H. Bray. Fundamentals of technology roadmapping. Albuquerque, NM : Sandia National Laboratories, 1997. 34 p.

References

1. Berdanova, O.V., Vakulenko, V.M., Hrynychuk, N.M., Koltun, V.S., Kuibida, V.S., Tkachuk, A.F. (2017). Upravlinnia rozvytkom obiednanykh terytorialnykh hromad na zasadakh hromadskoi uchasti. Kyiv [in Ukrainian].

2. Zablodska, I.V. (2019). Dorozhnia karta yak instrument stratehichnoho planuvannia rozvytku novoutvorenykh (obiednanykh) terytorialnykh hromad. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, 44, 27–39 [in Ukrainian].

3. Klejton, E. (2008). Tehnologicheskie dorozhnye karty: instrumenty dlya razvitiya. *Forsajt*, 3 (7), 68–74 [in Russian].

4. Olshanskyi, O. V. (2015). Obiednannia terytorialnykh hromad yak mekhanizm zabezpechennia yikh resursnoi spromozhnosti. Rehionalne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, 2 (48), 92–99 [in Ukrainian].

5. Vasylychenko, H., Parasiuk, I., Yeremenko, N. (2015). Planuvannia rozvytku terytorialnykh hromad. Asotsiatsiia mist Ukrainy. Kyiv: VI EN EI [in Ukrainian].

6. Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 r. № 157-VIII. (2015). *Ofits. visn. Ukrainy*, 18, st. 471 [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Metodyky formuvannia spromozhnoi terytorialnoi hromady: Postanova KМУ vid 08.04.2015 r. № 214 (zi zminamy). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p> [in Ukrainian].

8. Bryl, M., Vrublevskiy, O., O. Dancheva ta in. (2018). Uspishna terytorialna hromada: buduemo разом. Kharkiv: Faktor [in Ukrainian].

9. Formuvannia obiednanykh terytorialnykh hromad: stan, problemni pytannia ta shliakhy yikh vyrishennia. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/terutor_gromad-86ead.pdf [in Ukrainian].

10. Cherchatyi, O.I. (2017). Mekhanizmy pravovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad: dosvid Poltavshchyny. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, 3 (34), 159–164 [in Ukrainian].

11. Marie L. Garcia and Olin H. Bray. (1997). Fundamentals of technology roadmapping. Albuquerque, NM: Sandia National Laboratories.

Blazhivska M. A.,

Postgraduate Student of Public Administration Department, LRIPA NAPA, Lviv

ORCID 0000-0001-5573-7577

PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF PUBLIC AND MANAGEMENT MECHANISMS OF DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

The article describes the content of public and management mechanisms of development of united territorial communities, substantiates the reasons that have a destructive influence on the development process, suggests possible ways of solving actual problems. The purpose of the article is to summarize the conceptual foundations of public and management mechanisms of sustainable development for their further implementation in the context of decentralization of authorities and unification of territorial communities. Based on this purpose, the objectives of the study are: to determine the nature of different types of public and management mechanisms of development of united territorial communities; identify existing problems and possible ways to

optimize the development process. The research methods in the work are: search on the available methodological and scientific literature with analysis of the found material, induction and deduction, clarification of cause and effect relationships, extrapolation, analysis of documentation and results of the researchers on the problem of the conducted research. The author believes that measures to strengthen the institution of local self-government and, accordingly, the empowerment of territorial communities and regions as a whole will help Ukraine to solve political, economic, social problems, first of all, to prevent manifestations of separatism and federalization. After all, a number of politicians are trying to manipulate the mood of the people and deliberately identify issues of decentralization and federalism. In the future, it is worth paying attention to possible ways of adapting and introducing the world experience of decentralization development in order to solve the existing problems, to amend the existing regulatory documents, to develop an algorithm for training applicants and elected managers of the united territorial communities.

Keywords: decentralization, deconcentration, local self-government, territorial community, municipal reform, institutional and legal mechanism for development of territorial communities, development strategy.

Надійшла до редакції 14.02.2020 р.